

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ KLAIPĖDOS RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJĄ

2023 m. lapkričio 23 d. Nr. 4D-2023/2- 904
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

TYRIMAS IR IŠVADOS

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė gavo X (toliau – Pareiškėja) skundą (toliau – Skundas) dėl Klaipėdos rajono savivaldybės administracijos (toliau – Savivaldybė arba Savivaldybės administracija) pareigūnų veiksmų (neveikimo) nagrinėjant prašymus dėl šildymo ir karšto vandens išlaidų kompensacijos skyrimo.

2. Skunde nurodyta:

2.1. „2022-11-08 aš ir mano dukra [...] pateikiau prašymą Savivaldybės administracijos Socialinio darbo specialistei Z. B. [toliau – Specialistė] dėl būsto šildymo ir geriamo vandens ir karšto vandens išlaidų kompensacijos [toliau – Kompensacija], tačiau ši socialinio darbo specialistė pažeisdama įstatymus nepateikė mano prašymo socialinės paramos skyriui. [...]“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta).

2.2. „Specialistė pasirašė, kad visi dokumentai pateikti, tačiau vėliau kai kreipiausi į AGK [Administracinių ginčų komisija] ant dokumento atsirado įrašai, kad jau trūksta dokumentų, tačiau tokių įrašų ant mano dokumentų nėra. Todėl šie tarnautojai neteisėtai užsiėmė dokumentų klastojimu ir padirbinėjimu, bei pritempinėjimu, kad neteisėtai pateisintų ir uždangstytų neteisėtus šios specialistės ir socialinės paramos skyriaus veiksmus. Tada pati kreipiausi į Savivaldybės administracijos socialinės paramos skyrių ir man pasakė, kad mano dokumentų ir prašymo jie iš vis negavo. Tada paprašiau pateikti sprendimą, kodėl iki 2023-04 nėra jokio sprendimo. 2023-05-09 gavau raštą iš administracijos direktoriaus S. K. – neva sprendimą, kad man neskiriama kompensacija ir pateikė išgalvotas priežastis, [...]“

2.3. „Apskundžiau Klaipėdos administracinių ginčų komisijai Socialinės paramos raštą. Dar iki to man skambino Savivaldybės administracijos juristė A. A. [toliau – Teisininkė] ir bandė neteisėtai užglaistyti tuos pažeidimus ir galimai bandė papirkti mane, kad man skirs kitokią paramą “malkomis” 250 eur, ir tiek pat mano dukrai, kad tik nekelčiau to klausimo į viešumą. Tačiau pasakius, kad išlaidos šildymui ir vandeniui buvo didesnės nei jų siūloma pakiša malkomis, Teisininkė pasakė, kad išvis negausiu aš kompensacijos, nes ji neva nepriklauso, ką jie gali tai tik malkomis.“

2.4. „Tariama mediacija neįvyko, o mane melagingai apkaltino nebendradarbiavimu, nes neva nesutikau su siūloma kitokia soc. parama, kurios net neprašiau ir neturiu malkinio pečiaus šildymui.“

2.5. „Administracinių ginčų komisija išnagrinėjus mano skundą ir 2023-07-11 sprendimu panaikino Savivaldybės administracijos raštą ir nurodė motyvus kodėl savivaldybės tarnautojų veiksmai yra neteisėti ir užkirto kelią laiku pateikti neva trūkstamus dokumentus, nes savivaldybės tarnautojai piktnaudžiavo teise ir per 30 dienų raštu nepateikė kokių dokumentų trūksta, analogiški pažeidimai padaryti ir 2023-08-21 dieną, kai priimant naują sprendimą ir vėl nebuvo pateikta raštu,

kad neva trūksta biurokatiškai išsigalvotų kažkokių dokumentų. Skyriaus vedėja D.B.-B. [toliau – Vedėja] su administracijos direktoriumi dangstydamą savo skyriaus tarnautojų daromus grubius pažeidimus - piktnaudžiaudama tarnyba ir užsiimdama neteisėtu biurokratizmu nesilaikė įstatymų bei ignoravo administracinių ginčų komisijos sprendimą ir nurodytus motyvus, vėl priėmė analogišką neteisėtą sprendimą su tais pačiais motyvais, kuriuos jau administracinių ginčų komisija pripažino neteisėtais. [...]. [...] Vedėja nesivadovavo įsiteisėjusiu Administracinių ginčų komisijos sprendimu ir nepašalino trūkumų, bei iš naujo tais pačiais motyvais vėl priėmė analogišką neteisėtą sprendimą, kuris jau buvo pripažintas kaip neteisėtas ir panaikintas.“

2.6. „Vėl stebime, kad Klaipėdos rajono savivaldybės administracijos darbuotojai nebendradarbiavo, nors turėjo pakankamai laiko apskūsti sprendimą, arba pareikalauti raštu papildomų dokumentų jei jiems iš naujo netikėtai vėl prireikė. Tačiau net nepaprašę pateikti naujus dokumentus vėl vienašališkai priėmė analogišką sprendimą, kuris buvo panaikintas su ta pačia priežastimi, dėl kurios jau buvo pasisakiusi administracinių ginčų komisija. Atkreiptinas dėmesys, kad Savivaldybės administracijos darbuotojai atlieka neteisėtus veiksmus, bei šie darbuotojai sistemingai atlieka biurokratinis piktnaudžiavimo, biurokratizmo ar kitaip pažeidžiamų žmogaus teisių ir laisvių viešojo administravimo srityje.“

2.7. „Būtent Registrų centro pažyma įrodo, kad Savivaldybės tarnautoja iškraipė ir melagingai susigalvojo naujų reikalavimų, tam, kad galėtų ir vėl neteisėtai neskirti man [...] priklausančios paramos. Registrų centro pažyma aiškiai nurodo viso pastato plotą. 303 kv. m., kadangi man priklauso 1/2, tai sudaro 150 kv. m., dėl kurios ir buvo prašoma parama (150 kv. m nurodyti ir prašyme). Tuo labiau, kad 2022-11-09 ir iki 2023-05-11 tokio reikalavimo nebuvo dėl Y. Akivaizdu, kad elementarių kompetencijų užtenka suvokti, kad nėra Y prašymo dėl komunalinių išlaidų kompensavimo.“

2.8. „Todėl Klaipėdos rajono savivaldybės administracijos tarnautojų susigalvotas naujas perteklinis reikalavimas yra nepagrįstas, priešingai jis įrodo Savivaldybės administracijos tarnautojų piktnaudžiavimą tarnybą, nes jei būtų gautas toks reikalavimas 2022-11-08, ar vėliau, tai teismo visi dokumentai būtų pateikti, tačiau toks prašymas nebuvo gautas ir aš nežinojau ir neprivalėjau tokių duomenų teikti. Savivaldybės administracija bando neteisėtai tuom vadovautis, kad kažkokie dokumentai ir vėl nepateikti.“

2.9. „Kai klausimas turėjo būti išspręstas, jų nereikėjo, o dabar 2023-08-21 staiga jų prireikė. Paminėtina, kad toks reikalavimas nebuvo įrašytas į gautų dokumentų suvestinę, kurios jau buvo teiktos administracinių ginčų komisijai nagrinėjant mano ir dukros prašymus bei priėmė analogišką atsisakymą neskirti paramos. Pareiškėja kategoriškai nesutinka su Atsakovės pateiktu dar vienu identišku biurokratišku atsirašymu, todėl yra teikiamas šis skundas, nes Atsakovė, kaip atitinkama institucija neatliko tam tikrų veiksmų pagal savo kompetenciją, vilkino teisingo sprendimo priėmimą nuo 2022-11-09 iki 2023-08-21.“

2.10. „Šiuo atveju atsakovė Savivaldybės Slengių [taip Pareiškėjos parašyta] seniūnijos darbuotoja ir Savivaldybės administracija netinkamai aplaidžiai vykdė jai patikėtas funkcijas ir pareigas bei kontrolę, per 30 dienų nei raštu/žodžiu nepateikė atsakymo dėl pašalpos skyrimo ar papildomo dokumento pagrindžiančio vaiko išlaikymo sumos, kuri buvo pateikta socialinei darbuotojai bankiniais pavedimo kopijomis ir jų pilnai pakako užpildyti prašymą ir įrašyti jog visi dokumentai pateikti tvarkingi. Pranešimo apie priimtą sprendimą neskirti paramos nebuvo iš vis pateikta (Nr. ???), kas yra grubus pažeidimas, nes šildymo sezonas dar nebuvo pasibaigęs ir galiojo visa apimtimi įstatymai bei nutarimai, pagal kuriuos privalėjo būti skirta parama komunalinių išlaidų kompensavimui, nes visi dokumentai buvo pateikti, prašymas galiojantis nuo 2022-11-08. Atsižvelgiant į išdėstytą, tapo aišku, kad dėl valdininkų neveikimo ir vilkinimo nebuvo paskirta parama už šildymo sezono metu patirtas išlaidas komunalinėms paslaugoms apmokėti, kai šildymo sezonas dar net nebuvo pasibaigęs, o prašymas išskirtinai ilgai buvo nepateikiamas seniūnijos darbuotojos rajono savivaldybei bei neinformuojama apie paraiškai trūkstamo dokumento papildymo. Įsiteisėjus administracinių ginčų komisijos sprendimui buvo iš naujo padaryti tie patys grubūs biurokratiniai pažeidimai ir iš naujo priimtas neteisėtas sprendimas neskirti paramos tais pačiais motyvais, kurie jau buvo pripažinti kaip neteisėti.“

3. Pareiškėja Skunde prašo:

3.1. „Pradėti tyrimą dėl Klaipėdos rajono savivaldybės administracijos tarnautojų neteisėtų veiksmų, piktnaudžiavimo tarnyba ir ciniško biurokratizmo bei įstatymų nesilaikymo [...]“

3.2. „Imtis priemonių prieš šiuos savivaldybės administracijos tarnautojus, [...]“

3.3. „Įpareigoti viešojo administravimo subjektą, pašalinti sprendime Nr. 2023-08- 21 Nr. SSd-914 padarytą pažeidimą, kuriuo savivaldybės tarnautojai neskyrė Pareiškėjai paramos nuo 2022-10-01 šildymo sezono pradžios, nes visi dokumentai įrodantys gaunamas mažas pajamas buvo pateikti ir nekeitė pajamų dydžio.“

4. Seimo kontrolierė, siekdama išsiaiškinti Pareiškėjos nurodytas aplinkybes, kreipėsi į Klaipėdos rajono savivaldybės administraciją, prašydama pateikti paaiškinimus dėl Skundo teiginių bei atsakyti į klausimus.

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

5. Klaipėdos rajono savivaldybė Seimo kontrolieriui pateikė informaciją, iš kurios nustatyta:

5.1. „2022 m. rugsėjo 8 d. X (toliau taip pat ir - Pareiškėja) pateikė prašymą-paraišką (toliau – Prašymas) piniginei socialinei paramai gauti naudojantis elektronine Socialinės paramos informacine sistema www.spis.lt (toliau – IS SPIS). 2022 m. spalio 20 d. Prašymas buvo atmestas. Atmetimo priežastis: neteisėtai užpildyta šeimos sudėtis (SP-1 forma), kadangi pilnametė dukra – nėra šios šeimos narys. Pareiškėja buvo informuota, kad reikia pateikti atskirus prašymus, pateikti pažymą gyvenamosios patalpos savininkui (bendraturčiams), šildomo būsto nekilnojamojo turto registro duomenų bazės išrašą ir teismo sprendimą/nutartį dėl nepilnamečio vaiko išlaikymo priteisimo.“

5.2. „2022 m. lapkričio 8 d. Pareiškėja atvykusi su dukra užpildė patvirtintos formos Prašymus gauti būsto šildymo išlaidų kompensaciją (toliau – Kompensacija) bendra tvarka. Kartu su prašymu pateikė asmens tapatybės dokumento kopiją ir pažymą gyvenamosios patalpos savininkui (bendraturčiams). Prašymą priėmė Sendvario seniūnijos Socialinio darbo organizatorė Z. B. Dokumentų dėl vaiko išlaikymo Pareiškėja nepateikė. Tikėtina, kad dėl didelio kiekio besikreipiančių asmenų Seniūnijos socialinio darbo organizatorė priėmusi prašymą nepaprašė pateikti papildomų dokumentų, apie kuriuos Pareiškėja jau buvo informuota, kai teikė Prašymą IS SPIS sistemoje ir jis buvo atmestas.“

5.3. „Kadangi 2022 m. dėl ekonominės situacijos (energetikos krizės) ir turto vertinimo nebuvimo Savivaldybės administracijoje pateiktų Prašymų skaičius išaugo daugiau kaip 3,8 karto lyginant su 2020/2021 šildymo sezono metu, o Sendvario seniūnijoje (toliau – Seniūnija) 8,6 karto, dėl šios priežasties negalime pasakyti kada prašymas buvo pateiktas Savivaldybės administracijos Sveikatos ir socialinės apsaugos skyriaus Socialinės paramos poskyriui (toliau – Poskyris). Poskyryje peržiūrėti prašymai buvo gražinti Seniūnijai 2022 m. kovo mėnesį. Seniūnijos socialinio darbo organizatorė 2023 m. kovo 8 d. suteikė konsultaciją/informaciją Pareiškėjai apie trūkstamų dokumentų pateikimą. Pokalbio metu jai buvo priminta, kad viena iš sąlygų gauti Kompensaciją – turi būti priimtas teismo sprendimas/nutartis dėl vaiko, kuriam yra pripažinta tėvystė, materialinio išlaikymo, taip pat papildė duomenis Prašyme dėl Kompensacijos gavimo. Pareiškėjai papildžius Prašymą ir pristatčius teismo nutartį, Kompensacijos skirti negalėjome, paaiškęjus aplinkybei, kad teismo nutartis priimta tik 2023 m. balandžio 11 d.“

5.4. „Seniūnijos socialinio darbo organizatorė realiai vertindama situaciją ir Pareiškėjos pateiktus dokumentus 2023-04-18 pareiškėjai elektroniniu paštu išsiuntė pranešimą su pasiūlymu kreiptis į Seniūniją dėl materialinės paramos skyrimo šildymo išlaidoms iš dalies kompensuoti iš savivaldybės biudžeto lėšų bei dėl kitų socialinių išmokų (papildomos išmokos vaikui, kuriam nustatytas lengvas neįgalumas nuo 2023-03-09). Taip pat pasiūlyta atvykti kartu gyvenančiai pilnametei dukrai, tačiau Pareiškėja į šį pranešimą nesureagavo ir dėl materialinės paramos į Seniūnijos socialinio darbo organizatorę nesikreipė.“

5.5. „Pareiškėjus aplinkybei, kad kreipimosi metu nebuvo priimtas teismo sprendimas vadovaujantis Piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymo (toliau – Įstatymas) 8 str. 2 d. 1 p. kai yra sudaryta teismo patvirtinta sutartis dėl vaiko, kuriam yra pripažinta tėvystė, materialinio išlaikymo arba teismas priteisia šiam vaikui išlaikymą <...> ir 21 str. 4 d. numatyta, kad teisė į Kompensacijas turi būti įgyta kreipimosi ir sprendimo priėmimo metu. Priėmus sprendimą, Pareiškėja buvo informuota Savivaldybės administracijos raštu (2023-05-09 Nr. (5.1.23 Mr) A5-2568, dėl galimybės kreiptis materialinės paramos kuro įsigijimo išlaidoms iš dalies kompensuoti, kai asmuo neturi teisės gauti šildymo išlaidų kompensacijos pagal Įstatymą. Dėl didelio krūvio nagrinėjant ženkliai išaugusį gyventojų prašymų socialinei paramai gauti kiekį (vien 2022-09-01/2023-05-01 periodu gauti 6921 prašymai kompensacijoms gauti, kai 2021-09-01/2022-0501 periodu buvo gauta 2901 prašymų, atitinkamai Sendvario seniūnijoje 2022-09-01/2023-05-01 periodu gauti 781 prašymai, kad minėtoje seniūnijoje 2021-09-01/2022-05-01 periodu buvo gauta 118 prašymų), Pareiškėjos prašymas buvo išnagrinėtas ir atsakymas Pareiškėjai pateiktas 2023 m. gegužės 9 d. raštu Nr. (5.1.23 Mr) A5-2568.“

5.6. „Pareiškėjos kaltinimai dėl dokumentų klastojimo yra nepagrįsti, kadangi nagrinėjant prašymą dažnai pasitaiko, kad prašymą reikia patikslinti ar pateikti papildomų dokumentų, siekiant teisingai įvertinti prašymą. Atkreiptinas dėmesys, kad siekiant gauti Kompensaciją, svarbu ne tik mažos pajamos, bet taip pat reikia atitikti įstatymo sąlygas, išnaudoti visas galimybes gauti pajamas. 2023 m. birželio 12 d. Klaipėdos rajono savivaldybės administracija gavo Lietuvos administracinių ginčų komisijos Klaipėdos apygardos skyriaus (toliau – Ginčų komisija) raštą, nurodantį ne vėliau kaip per penkias darbo dienas pateikti atsiliepimą į pareiškėjos X 2023 m. gegužės 28 d. skundą „dėl Klaipėdos rajono savivaldybės administracijos sprendimo Nr. (5.1.23 MR) A5-2568 neteisėtumo, neteisėto savivaldybės atsakingų darbuotojų neveikimo bei neteisėtų veiksmų dangstymo“ (raštas ir skundas pridedami). Pareiškėja Ginčų komisijos prašė „panaikinti Klaipėdos rajono savivaldybės administracijos 2023-05-09 sprendimą Nr. (5.1.23 Mr) A5-2568“ ir „įpareigoti viešojo administravimo subjektą pašalinti sprendime Nr. (5.1.23 Mr) A5-2568 padarytą pažeidimą, kuriuo savivaldybės tarnautojai neskyrė paramos nuo 2022-10-01 šildymo sezono pradžios, nes visi teisingi dokumentai įrodantys gaunamas mažas pajamas buvo pateikti ir nekeitė pajamų dydžio“.

5.7. „Susipažinus su skunde išdėstytais aplinkybėmis, t. y. tik po to, kai Klaipėdos rajono savivaldybės administracija gavo Pareiškėjos skundą iš Ginčų komisijos, siekiant ginčą išspręsti taikiu būdu sudarant taikos sutartį, kaip numato Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo 17 straipsnis su Pareiškėja buvo susisiekta telefonu siūlant jai atvykti ir aptarti taikaus ginčo sprendimo būdus, pakartojant ne kartą X siūlytą variantą kreiptis į Savivaldybės administraciją dėl materialinės paramos, t. y. dėl kuro (ne konkrečiai malkų, kaip teigia X) įsigijimo išlaidų iš dalies kompensavimo. Apie galimą taikų ginčo išsprendimo būdą buvo informuota ir Ginčų komisija, ką patvirtina ir Ginčų komisijos 2023-07-11 sprendime nurodyta aplinkybė „Atkreiptinas dėmesys ir į tai, jog bylos nagrinėjimo metu nustatyta, jog atsakovės atstovai siekė susisiekti su pareiškėja ir ginčą spręsti taikiu būdu (Ginčų komisija darbuotojai ši informacija pateikta telefonu). Pažymėtina, jog atsakovei siekiant išspręsti ginčą taikiu būdu, pareiškėja taip pat turi pareigą bendradarbiauti su atsakovės atstovais (Įstatymo 25 straipsnis), siekdama, kad jai būtų paskirta kompensacija.“

5.8. „Pareiškėja kviečiama į Savivaldybės administraciją, neatvyko, į telefono skambučius neatsakinėjo, tokiais veiksmais atsisakydama bendradarbiauti. Manytina, kad Pareiškėja neteisingai suprato siūlomą paramą, sąvoką „kuras“, susiaurindama ir prilygindama šią sąvoką tik „malkoms“. Parama „malkomis“ negalėjo būti siūloma, kadangi Pareiškėjai nekartą tiek žodžiu, tiek raštu buvo siūloma materialinė parama vadovaujantis Materialinės paramos skyrimo ir mokėjimo tvarkos aprašo, patvirtinto Klaipėdos rajono savivaldybės tarybos 2022 m. rugpjūčio 25 d. sprendimu Nr. T11-293, 8.6. papunkčiu, kuris numato, kad materialinė parama gali būti skiriama bendrai gyvenantiems asmenims ar vienam gyvenančiam asmeniui, įvertinus buitines sąlygas, socialinę padėtį ir kitas turinčias reikšmės aplinkybes, kai vidutinės pajamos vienam bendrai gyvenančiam asmeniui neviršija 2,5 VRP dydžio, vieno gyvenančio asmens – 3 VRP dydžio, kuro įsigijimo išlaidoms iš dalies kompensuoti, kai asmuo neturi teisės gauti šildymo išlaidų kompensacijos pagal Lietuvos

Respublikos piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymą – 1,5 VRP dydžio. Akcentuotina, kad pagal nurodytą reglamentavimą asmuo gauti kuro kompensaciją gali tik tuo atveju, jeigu neturi teisės gauti šildymo išlaidų kompensacijos pagal Lietuvos Respublikos piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymą. Tai buvo paaiškinta Pareiškėjai, tačiau ji savaip interpretuoja ir iškraipo pateiktą informaciją nepagrįstai kaltindama Savivaldybės administracijos darbuotojus. Taigi X teiginiai apie tai, kad teisininkė neva „bandė neteisėtai užglaistyti tuos pažeidimus ir galimai bandė papirkti mane, kad man skirs kitokią paramą „malkomis“ <.....>“, kad „Teisininkė pasakė, kad išvis negausiu aš kompensacijos, nes ji neva nepriklauso, ką jie gali tik malkomis“ neturi jokio teisinio pagrindo.“

5.9. „Pareiškėjai skunde nepagrįstai teigia, kad „Skyriaus vedėja D. B.- B. (toliau-Vedėja“) su administracijos direktoriumi dangstydamą savo skyriaus tarnautojų daromus grubius pažeidimus - piktnaudžiaudama tarnyba ir užsiimdama neteisėtu biurokratizmu nesilaikė įstatymų bei ignoravo administracinių ginčų komisijos sprendimą ir nurodytus motyvus, vėl priėmė analogišką neteisėtą sprendimą su tais pačiais motyvais, kuriuos jau administracinių ginčų komisija pripažino neteisėtais <.....>“. Pabrėžtina, kad Ginčų komisija 2023-07-11 sprendime Nr. 21RE2-92 AG2-68/15-2023 nurodė, kad „Vertinant pareiškėjos išvestinį reikalavimą dėl įpareigojimo atsakovę atlikti konkrečius veiksmus, pažymėtina, jog Ginčų komisija (administraciniai teismai) vykdo viešojo administravimo subjektų sprendimų kontrolę, bet nepriima sprendimų už viešojo administravimo subjektus (pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2014 m. gruodžio 29 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A602- 1536/2014, 2017 m. gegužės 12 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-3449-602/2017 ir kt.). Taigi, panaikinus Sprendimą, Ginčų komisija gali įpareigoti atsakovę iš naujo išnagrinėti pareiškėjos Prašymą, tačiau negali įpareigoti jį išspręsti atitinkamu būdu.“ Norime pabrėžti, kad Ginčų komisija 2023 m. liepos 11 d. sprendimu Savivaldybės administraciją įpareigojo iš naujo išnagrinėti Pareiškėjos prašymą, ką Savivaldybės administracija ir atliko.“

5.10. „Savivaldybės administracija 2023 m. liepos 11 d. gavo Ginčų komisijos 2023 m. liepos 11 d. sprendimą Nr. 21RE2-92 AG2-68/15-2023, kuriuo buvo panaikintas 2023 m. gegužės 9 d. sprendimas Nr. (5.1.23 Mr) A5-2568 „Dėl būsto šildymo išlaidų kompensacijos“, minėtas Ginčų komisijos sprendimas nebuvo skundžiamas ir iškart buvo perduotas vykdyti atsakingam Poskyriui. Vykdydami Ginčų komisijos 2023-07-11 sprendimą, Savivaldybės administracijos Poskyris pakartotinai, nelaukiant Ginčų komisijos sprendimo įsiteisėjimo, išnagrinėjo X prašymą ir 2023 m. rugpjūčio 11 d. priėmė sprendimą vadovaujantis Įstatymo 8 straipsnio 2 dalies 2 punktu, 11 straipsnio 3 dalimi neskirti kompensacijos, apie tai Pareiškėja buvo informuota 2023 m. rugpjūčio 21 d. raštu Nr. SSd-914.“

5.11. „Pakartotinai nagrinėjant Prašymą buvo akivaizdu, kad vadovaujantis Įstatymu negalima skirti kompensacijos bendra tvarka. Vengiant betikslio žmonių „varinėjimo“ ir vadovaujantis teisingumo, protingumo ir sąžiningumo principais Pareiškėjos neprašyta pateikti papildomų dokumentų, kadangi jie nebūtų įtakoję sprendimo nustatant teisę į Kompensaciją bendra tvarka. Minėtu raštu Pareiškėjai pateikta visa informacija, kuri yra reikalinga norint gauti Kompensaciją bendra tvarka. Pabrėžtina tai, kad Pareiškėjai buvo pasiūlyta kreiptis į Seniūniją dėl Kompensacijos skyrimo išimties tvarka. Rašte buvo paaiškinta dėl Kompensacijos skyrimo išimties tvarka galimybės, pasiūlyta iki š. m. rugsėjo 21 d. pateikti prašymą Sendvario seniūnijos socialinio darbo organizatoriui, paaiškinta, kad turės patikslinti prašyme pateiktus duomenis apie gyvenamąją vietą būste deklaravusius asmenis bei jų gautas pajamas, tačiau Pareiškėja nebuvo aktyvi, pasiūlyta galimybe nesinaudojo ir prašomų dokumentų nepateikė.“

5.12. „Pareiškėja 2023 m. rugpjūčio 21 d. raštą Nr. SSd-914 apskundė Ginčų komisijai, tačiau Ginčų komisija 2023 m. rugsėjo 22 d. sprendimu Nr. 21RE2- (AG2-125/15-2023) pareiškėjos X skundą atsakovei Klaipėdos rajono savivaldybės administracijai dėl Klaipėdos rajono savivaldybės administracijos 2023 m. rugpjūčio 21 d. sprendimo Nr. SSd-914 „Dėl būsto šildymo išlaidų kompensacijos“ panaikinimo ir įpareigojimo atlikti veiksmus atmetė kaip nepagrįstą. Ginčų komisija nustatė, kad „Priimtas Sprendimas iš esmės atitinka Viešojo administravimo įstatymo 10 straipsnio 5 dalies bendruosius reikalavimus, keliamus administraciniam sprendimui, yra teisėtas ir pagrįstas, todėl nėra pagrindo jo panaikinti.“ Duomenų, kad minėtas Ginčų komisijos sprendimas būtų

Pareiškėjos apskūstas, neturime, todėl įvertinus tai, kad apskundimo terminas yra suėjęs tikėtina, kad yra įsiteisėjęs.“

5.13. „Nuo 2022 m. sausio 1 d. Pareiškėja dėl piniginių socialinės paramos (kompensacijos) kreipėsi 2022 m. rugsėjo 8 d., naudojantis informacine sistema www.spis.lt, prašymas buvo atmestas, kaip netinkamai užpildytas. 2022 m. lapkričio 8 d. Nr. P-15-4906 pateiktas prašymą dėl piniginių socialinės paramos (Kompensacijos), prašymas nebuvo patenkintas (aprašyta aukščiau). 2023 m. balandžio 4 d. Nr. IŠ.V-905 Pareiškėja kreipėsi dėl papildomos išmokos vaikui skyrimo, prašymas patenkintas 2023 m. balandžio 24 d. Taip pat 2023 m. rugsėjo 20 d. Nr. P15-3688 pateikė prašymą dėl piniginių socialinės paramos (socialinės pašalpos), prašymą išnagrinėjus 2023 m. spalio 17 d. vadovaujantis Įstatymo nuostatomis pareiškėjai skirta socialinė pašalpa.“

5.14. „Savivaldybės administracijos pareiga užtikrinti Įstatymo nuostatų teisingą ir tikslingą taikymą ir įgyvendinimą. Norime pabrėžti, kad šio Įstatymo paskirtis – nustatyti piniginių socialinės paramos teikimo principus, finansavimo šaltinius, piniginių socialinę paramą gaunančių asmenų teises ir pareigas, taip pat piniginių socialinės paramos, teikiamos nepasiturintiems gyventojams, kai suaugę asmenys yra išnaudoję visas kitų pajamų gavimo galimybes, rūšis, jų dydžius ir teikimo sąlygas. Pabrėžtina tai, kad Savivaldybės administracijos specialistai ne vieną kartą šią situaciją bandė išspręsti taikiu būdu, kad Pareiškėjai būtų suteikta reikalinga materialinė parama. Pareiškėja nepateikė prašymo nei dėl materialinės paramos skyrimo, nei dėl būsto šildymo išlaidų kompensacijos skyrimo išimties tvarka.

Visoms savivaldybėms Lietuvoje 2022/2023 metų šildymo sezonas kėlė daugybę iššūkių siekiant greitai ir kokybiškai įvertinti prašymus, bei išmokėti skirtą kompensaciją. Susiklosčiusi ekonominė situacija Lietuvoje (energetinė krizė) ir po karantino Įstatyme likusi nuostata - nevertinti gyventojų turimo turto, bei visuomenėje susidariusi neteisinga nuomonė, kad kompensacija priklauso visiems nevertinant turto, visose Lietuvos savivaldybių administracijose prašymų kiekiai išaugo. Savivaldybės administracija vien dėl Kompensacijos priėmė 3,8 kartus daugiau prašymų, nei tuo pačiu laikotarpiu 2020/2021 metų šildymo sezono metu, o Sendvario seniūnijoje 8,6 karto daugiau lyginant tą patį laikotarpį. Išaugęs besikreipiančių asmenų kiekis ženkliai padidino ir specialistams tenkančių užduočių kiekį. 2022/2023 metų šildymo sezono metu užsitęsęs prašymų nagrinėjimo procesui Poskyris keičia prašymų pristatymo, nagrinėjimo ir vertinimo tvarką siekiant prašymus peržiūrėti ir priimti sprendimus per nustatytus terminus.“

5.15. Iš Skundo tyrimui pateiktų dokumentų nustatyta:

5.15.1. *Lietuvos administracinių ginčų komisijos Klaipėdos apygardos skyrius 2023 m. liepos 11 d. sprendime konstatavo:* „Remiantis aptartu teisiniu reguliavimu, tais atvejais, kai pateikti ne visi reikiami dokumentai, informacija apie trūkstamus dokumentus įrašoma į informacinį lapelį ir piniginei socialinei paramai gauti trūkstami dokumentai pateikiami ne vėliau kaip per mėnesį nuo prašymo-paraiškos pateikimo dienos. Kai pateikti visi reikalingi dokumentai, sprendimas dėl piniginių socialinės paramos skyrimo priimamas ne vėliau kaip per mėnesį nuo prašymo-paraiškos ir visų reikalingų dokumentų gavimo dienos.

Minėta, jog pareiškėja 2022 m. lapkričio 8 d. Prašymu kreipėsi į Klaipėdos rajono savivaldybės administraciją per Sendvario seniūniją dėl būsto šildymo išlaidų kompensacijos skyrimo laikotarpiu nuo 2022 m. spalio 1 d. iki 2023 m. balandžio 1 d. (b. l. 67-72). Sprendimas buvo priimtas tik 2023 m. gegužės 9 d. Tai yra, akivaizdžiai praleidus Įstatyme nustatytus Prašymo nagrinėjimo terminus (praėjus 6 mėnesiams nuo Prašymo pateikimo). Pažymėtina, jog šios aplinkybės neginčija ir pati atsakovė.

Iš į bylą pateiktų duomenų matyti, jog pareiškėja 2022 m. lapkričio 9 d., 2023 m. kovo 27 d., 2023 m. kovo 30 d. ir kitomis datomis dėl nagrinėjamo Prašymo ne kartą kreipėsi elektroniniu paštu bei ne kartą skambino į Sendvario seniūniją, teiraujantis, ar jau yra priimtas sprendimas (b. l. 8-13). Taip pat skundą dėl nepriimamo sprendimo teikė ir Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijai (b. l. 18). Tai yra, nuo Prašymo pateikimo dienos pareiškėja aktyviais veiksmais siekė, kad būtų išnagrinėtas jos Prašymas. Iš pareiškėjos Komisijai pateikto informacinio lapelio, kuris pareiškėjai buvo pateiktas užpildžius Prašymą, matyti, jog jame yra pažymėta, kad pareiškėja pateikė visus reikalingus dokumentus (b. l. 4). Minėtą informacinį lapelį pasirašė Socialinio darbo

specialistė Z.B. Vadinasi, pareiškėjai Prašymo pateikimo metu nebuvo nurodyta, kad trūksta teismo patvirtintos sutarties dėl vaiko materialinio išlaikymo. Kaip pareiškėja nurodo, visą minėtą laikotarpį Sendvario seniūnijos darbuotoja nurodydavo laukti arba iš viso atsakymo nepateikdavo. Pareiškėjos teigimu, kad trūksta teismo nutarties dėl vaiko materialinio išlaikymo, pareiškėja sužinojo tik 2023 m. kovo pabaigoje – balandžio mėn. pradžioje. Atkreiptinas dėmesys, jog atsakovės pateiktame Prašymo priede prie dalies, kurią pildo savivaldybės administracijos darbuotojas, buvo nurodyta, kad pareiškėja nėra pateikusi visų dokumentų ir prie nepateiktų dokumentų pažymėta, jog 2023 m. kovo 11 d. buvo pateiktas teismo procesinis sprendimas apie vaikui priteistą išlaikymą. Tačiau kaip minėta, iš pareiškėjai pateikto informacinio lapelio, matyti, jog jame yra pažymėta, kad pareiškėja pateikė visus reikalingus dokumentus. Be to, nors iš atsakovės kartu su atsiliepimu pateikto Prašymo dalies, kurią pildo savivaldybės administracijos darbuotojas, matyti, jog joje pažymėta, kad nepateikti piniginei socialinei paramai gauti reikalingi dokumentai, tačiau kartu pažymėta ir tai, jog pateikti visi reikalingi dokumentai. Tai yra, Prašymo dalyje, kurią pildo savivaldybės darbuotoja, pateikta dviprasmiška informacija. Atkreiptinas dėmesys ir į tai, jog atsakovė į bylą nepateikė jokių dokumentų, kurie paneigtų pareiškėjos pateikto informacinio lapelio informaciją ir patvirtintų, kad pareiškėja buvo tinkamai informuota apie dokumentus, kuriuos ji privalo pateikti, kad būtų galima priimti sprendimą dėl būsto šildymo karšto vandens išlaidų kompensacijos skyrimo. Be kita ko, net ir tinkamai pareiškėją informavus apie trūkstamus dokumentus ir pareiškėjai jų nepateikus, atsakovė privalėjo priimti sprendimą iš esmės per vieną mėnesį nuo Prašymo pateikimo dienos (Įstatymo 20 straipsnio 6 dalis). Tačiau kaip matyti iš bylos medžiagos, toks sprendimas nebuvo priimtas, to neginčija ir atsakovė.

Atsižvelgiant į byloje esančius dokumentus bei ginčo šalių paaiškinimus, sprendina, jog pareiškėja, pateikusi Prašymą, net nebuvo informuota, kad trūksta kažkokių papildomų dokumentų, nebuvo nustatytas terminas per kurį tokius dokumentus ji turėjo teisę pateikti. Todėl tai įvertinus, akivaizdu, kad dėl institucijos darbuotojų neveikimo pareiškėja laiku nepateikė teismo nutarties, kuria patvirtinta sutartis dėl vaiko materialinio išlaikymo. Vadinasi, toks atsakovės neveikimas sąlygojo, kad pareiškėja laiku praleido terminus pateikti teismo procesinį dokumentą. T. y., pareiškėja neįvykdė skundžiamame Sprendime nurodytos Įstatymo 8 straipsnio 2 dalies 1 punkto nuostatos dėl atsakovės neveikimo. Šiuo atveju atsakovės padaryti esminiai procedūriniai pažeidimai, nagrinėjant pareiškėjos Prašymą, užkirto pareiškėjai teisę į Kompensaciją. Pažymėtina, jog skundžiamame Sprendime šios esminės aplinkybės neaptartos, tai yra, nėra nurodyta Prašymo nagrinėjimo eiga, nenurodyta, kada atsakovė iš pareiškėjos paprašė papildomų dokumentų, kada jie buvo pateikti ir ar toks pateikimas, kai pareiškėja apie trūkstamus dokumentus nebuvo informuota Įstatymų nustatyta tvarka ir terminais, gali būti sąlyga Kompensacijos neskyrimui. Tai yra, neaišku, ar priimant Sprendimą buvo įvertintos minėtos aplinkybės, kurios turėjo įtakos tokio Sprendimo priėmimui bei kurios neaptartos Sprendime.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, sprendina, jog priimtas Sprendimas neatitinka VAI 10 straipsnio 5 dalies 5, 6 punktų (nenurodyta Prašymo nagrinėjimo eiga, turėjusi įtaką Sprendimo priėmimui), gero administravimo principo ir vadovaujantis teisingumo, protingumo, sąžiningumo kriterijais, toks Sprendimas negali būti pripažįstamas teisėtu ir pagrįstu, todėl jis naikintinas.

Atkreiptinas dėmesys ir į tai, jog bylos nagrinėjimo metu nustatyta, jog atsakovės atstovai siekė susisiekti su pareiškėja ir ginčą spręsti taikiu būdu (Komisijos darbuotojai ši informacija pateikta telefonu). Pažymėtina, jog atsakovei siekiant išspręsti ginčą taikiu būdu, pareiškėja taip pat turi pareigą bendradarbiauti su atsakovės atstovais (Įstatymo 25 straipsnis), siekdama, kad jai būtų paskirta kompensacija. [...]. Vertinant pareiškėjos išvestinį reikalavimą dėl įpareigojimo atsakovę atlikti konkrečius veiksmus, pažymėtina, jog Komisija (administraciniai teismai) vykdo viešojo administravimo subjektų sprendimų kontrolę, bet nepriima sprendimų už viešojo administravimo subjektus (pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2014 m. gruodžio 29 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A⁶⁰²-1536/2014, 2017 m. gegužės 12 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-3449-602/2017 ir kt.). Taigi, panaikinus Sprendimą, Komisija gali įpareigoti atsakovę iš naujo išnagrinėti pareiškėjos Prašymą, tačiau negali įpareigoti jį išspręsti atitinkamu būdu.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, išvestinis pareiškėjos reikalavimas dėl įpareigojimo atlikti veiksmus tenkintinas iš dalies ir atsakovė įpareigojama teisės aktų nustatyta tvarka iš naujo išnagrinėti

pareiškėjos Prašymą. Nustatytų teisinių ir faktinių aplinkybių pagrindu pareiškėjos patikslintas skundas tenkintinas iš dalies.” Priimtas sprendimas: „Pareiškėjos X patikslintą skundą tenkinti iš dalies. Panaikinti Klaipėdos rajono savivaldybės administracijos 2023 m. gegužės 9 d. sprendimą Nr. (5.1.23 Mr) A5-2568 „Dėl būsto šildymo išlaidų kompensacijos“. Įpareigoti atsakovę Klaipėdos rajono savivaldybės administraciją iš naujo išnagrinėti pareiškėjos prašymą.“

5.15.2. *Lietuvos administracinių ginčų komisijos Klaipėdos apygardos skyrius 2023 m. rugsėjo 22 d. sprendime konstatavo:* „Pareiškėja X skundu (b. l. 1-5) kreipėsi į Komisiją, prašydama: 1) panaikinti Klaipėdos rajono savivaldybės administracijos 2023 m. rugpjūčio 21 d. sprendimą Nr. SSd-914 „Dėl būsto šildymo išlaidų kompensacijos“ (toliau – ir Sprendimas); 2) įpareigoti atsakovę pašalinti Sprendime padarytą pažeidimą, kuriuo pareiškėjai ir Z neskirta parama nuo 2022 m. spalio 1 d.; 3) įpareigoti atsakovę skirti paramą už 2022 metų šildymo sezoną pagal komunalinių tiekėjų pateiktas sąskaitas, nes pareiškėjos ir Z visi dokumentai paramai skirti buvo pateikti, galiojo bei nesikeitė.

Nurodo, jog Komisija 2023 m. liepos 11 d. sprendimu administracinėje byloje Nr. AG2-68/15-2023 pareiškėjos skundą tenkino iš dalies. T. y., panaikino atsakovės 2023 m. gegužės 9 d. sprendimą Nr. (5.1.23 Mr) A5-2568 „Dėl būsto šildymo išlaidų kompensacijos“ ir įpareigojo atsakovę iš naujo išnagrinėti pareiškėjos prašymą. Pareiškėja 2023 m. rugpjūčio 21 d. raštu gavo naują Sprendimą, kuriame iš esmės nurodyti tie patys motyvai, kurie buvo nurodyti panaikintame sprendime. Tvirtina, jog Klaipėdos rajono savivaldybės administracijos darbuotojai atlieka neteisėtus veiksmus, sistemingai piktnaudžiauja bei pažeidinėja žmogaus teises viešojo administravimo srityje. Teigia, jog atsakovės darbuotojų neteisėti veiksmai kartojasi, nes jei trūksta papildomų duomenų ar dokumentų, pareiškėjos turėtų būti jų paprašoma raštu, tačiau to nebuvo padaryta.

Atkreipia dėmesį, kad Klaipėdos rajono savivaldybės administracijos vedėja tyčia atliko neteisėtus biurokratizmo veiksmus, kai laikomasi išgalvotų formalumų, nepagrįstai atsisakoma spręsti pareigūno kompetencijai priskirtus veiksmus. Nurodo, jog valstybės įmonės (toliau – ir VĮ) Registrų centro pažyma įrodo, kad atsakovės darbuotoja iškraipė faktus ir papildomai sugalvojo naujų reikalavimų, kad galėtų ir vėl neteisėtai neskirti jai ir jos dukrai priklausančios socialinės paramos. Pažymi, jog iš VĮ Registrų pažymos matyti, kad jai priklauso ½ pastato (150 kv. m.), dėl kurios ir buvo prašoma parama. Tuo labiau, kad jokio reikalavimo dėl kito asmens Y anksčiau nebuvo. Nurodo, jog teismo sprendimu yra nustatyta naudojimosi tvarka gyvenamuoju namu tarp pareiškėjos ir Y adresu: <...> Klaipėdos r. Pareiškėja naudojami 150,18 kv. m gyvenamojo namo plotu, o Y 150,12 kv. m plotu, todėl Y nėra susijusi su prašymu kompensuoti būsto šildymo išlaidas. Teigia, jog kai socialinės paramos klausimas turėjo būti išspręstas, šių papildomų dokumentų dėl Y nereikėjo pateikti, nebuvo nurodyta, kad juos būtina pateikti ir šis reikalavimas iš esmės atsirado tik 2023 m. rugpjūčio 21 d., t. y. iš naujo išnagrinėjus pareiškėjos prašymą.

Tvirtina, kad atsakovės darbuotojai neteisėtu neveikimu, pažeisdami Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymą, jame įtvirtintus viešojo administravimo principus, pareiškėjai nepaskyrė paramos už šildymo sezono metu patirtas išlaidas komunalinėms paslaugoms apmokėti. Tačiau net ir Komisijai panaikinus sprendimą, iš esmės tais pačiais motyvais, padarant teisės aktų pažeidimus, buvo iš esmės priimtas analogiškas sprendimas neskirti socialinės paramos. [...].

Papildomais paaiškinimais (b. l. 78-80) į atsakovės atsiliepimą nurodo, jog atsakovė ir jos darbuotojai veikia ne pagal teisės aktus, piktnaudžiauja tarnyba, užsiima biurokratizmu. Atkreipia dėmesį, jog sprendimą neskirti socialinę paramą priėmė net nepaprašius papildomų dokumentų, pvz., kad trūksta duomenų apie Y. Akcentuoja, jog minėtas asmuo gyvena atskiroje namo dalyje, su ja yra sudarytos atskiros komunalinių paslaugų sutartys. Be to, Y socialinės paramos net neprašė. Pažymi, jog namas yra su atskirais įėjimais, įvadais bei apskaitos skaitliukais, pagal vidaus dujotiekio projektą dujos tiekiamos tik į 150 kv. m. T. y., į atskiras bendro namo dalis. [...].

Kaip matyti iš skundžiamo Sprendimo, atsakovė dar kartą rėmėsi Įstatymo 8 straipsnio 2 dalies 1 punktu, jog asmuo į piniginę socialinę paramą turi, kai yra sudaryta teismo patvirtinta sutartis dėl vaiko materialinio išlaikymo ir pateiktas tai patvirtinantis dokumentas. Kaip prieš tai ir minėta, Klaipėdos apylinkės teismo 2023 m. balandžio 11 d. nutartimi patvirtintą taikos sutartį pareiškėja pateikė 2023 m. balandžio 14 d., pasibaigus Prašyme skirti būsto šildymo išlaidų kompensaciją

nurodytam laikotarpiui. Vadinasi, atsakovė teisėtai ir pagrįstai neskyrė socialinės paramos vien tuo pagrindu, kad laiku nebuvo pateikta teismo nutartis, kuria patvirtinta taikos sutartis dėl materialinio išlaikymo. Nors kaip matyti iš bylos medžiagos bei Komisijos 2023 m. liepos 11 d. sprendime administracinėje byloje Nr. AG2-68/15-2023 nustatytų aplinkybių, ši teismo nutartis buvo pateikta dėl atsakovės darbuotojų padarytų procedūrinių pažeidimų ir neveikimo, tačiau tai nepaneigia Įstatymo 8 straipsnio 2 dalies 1 punkte nustatyto imperatyvaus reikalavimo – pateikti teismo patvirtintą sutartį dėl vaiko materialinio išlaikymo. Kaip ir minėta, jei nėra sudaryta teismo patvirtinta sutartis dėl vaiko materialinio išlaikymo, kompensacijos neskiriamos (Įstatymo 8 straipsnio 3 dalis). Įstatyme nėra numatyta išimčių dėl minėtos nuostatos taikymo. Vadinasi, atsakovė teisėtai ir pagrįstai Sprendime vadovavosi minėta nuostata, nes pareiškėja kompensacijos skyrimo laikotarpiu nepateikė minėtos teismo nutarties, todėl socialinė parama pareiškėjai negalėjo būti paskirta. [...].

Priimtas Sprendimas iš esmės atitinka Viešojo administravimo įstatymo 10 straipsnio 5 dalies bendruosius reikalavimus, keliamus administraciniam sprendimui, yra teisėtas ir pagrįstas, todėl nėra pagrindo jo panaikinti.

Pareiškėja skundo išvestiniu reikalavimu prašo įpareigoti atsakovę pašalinti Sprendime padarytą pažeidimą, kuriuo pareiškėjai ir Z neskirta parama nuo 2022 m. spalio 1 d. bei įpareigoti atsakovę skirti paramą už 2022 metų šildymo sezoną pagal komunalinių tiekėjų pateiktas sąskaitas, nes pareiškėjos ir Z visi dokumentai paramai skirti buvo pateikti, galiojo bei nesikeitė.

Atsižvelgiant į tai, jog atsakovės Sprendimas yra iš esmės teisėtas ir pagrįstas, todėl nėra pagrindo tenkinti pareiškėjos išvestinių reikalavimų dėl įpareigojimo atlikti veiksmus.

Taip pat pažymėtina, jog ABTĮ 20 straipsnio 2 dalyje numatyta, kad netaikant išankstinio nagrinėjimo ne teismo tvarka procedūros, apygardos administracinis teismas, kaip pirmosios instancijos teismas, nagrinėja šias bylas: <...> 4) dėl žalos, atsiradusios dėl valstybinio administravimo subjektų ir savivaldybių administravimo subjektų neteisėtų veiksmų, atlyginimo (Civilinio kodekso 6.271 straipsnis). Pažymėtina, jog pareiškėja, manydama, kad atsakovė neteisėtu neveikimu / veiksmais patyrė žalą, turi teisę kreiptis į teismą dėl žalos atlyginimo.

Atkreiptinas dėmesys ir į tai, jog atsižvelgdama į minėtas aplinkybes ir susidariusią situaciją, atsakovė, vadovaudamasi Įstatymo 23 straipsnio 3 dalimi ir Klaipėdos rajono savivaldybės tarybos 2020 m. rugpjūčio 20 d. sprendimu Nr. T11-316 patvirtintu Piniginės socialinės paramos teikimo Klaipėdos rajono savivaldybėje tvarkos aprašu, pareiškėjai pasiūlė pateikti prašymą dėl išimties tvarka skiriamos būsto šildymo išlaidų kompensacijos. Šiuo atveju pareiškėja taip pat turėtų apsvarstyti atsakovės siūlomas alternatyvas dėl išimties tvarka skiriamos išlaidų kompensacijos. Nustatytų teisinių ir faktinių aplinkybių pagrindu skundas atmestinas.“

Tyrimui reikšmingos teisės aktų nuostatos

6. Lietuvos Respublikos įstatymai

6.1. *Seimo kontrolierių įstatymo* (toliau – SKI):

12 straipsnis – „1. Seimo kontrolieriai tiria pareiškėjų skundus dėl pareigūnų piktnaudžiavimo, biurokratizmo ar kitaip pažeidžiamų žmogaus teisių ir laisvių viešojo administravimo srityje. [...].“

17 straipsnis – „1. Seimo kontrolierius ne vėliau kaip per 7 darbo dienas nuo skundo gavimo dienos priima sprendimą atsisakyti nagrinėti skundą, apie tai šio įstatymo 21 straipsnyje nustatyta tvarka informuodamas pareiškėją, jeigu: [...] 3) skunde nurodytų aplinkybių tyrimas nepriklauso Seimo kontrolieriaus kompetencijai; [...] 6) padaro išvadą, kad skundą nagrinėti tikslinga kitoje institucijoje ar įstaigoje. [...]. 4. Jeigu skundo tyrimo metu paaiškėja šio straipsnio 1 dalyje nurodytos aplinkybės, skundo tyrimas nutraukiamas.“

6.2. *Viešojo administravimo įstatymo* (toliau – VAI):

3 straipsnis – „Viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi šiais principais:

1) atsakomybės už priimtus sprendimus. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas, vykdydamas administracinį reglamentavimą ar priimdamas administracinius sprendimus, turi prisiimti atsakomybę už administracinio reglamentavimo ar priimtų administracinių sprendimų

sukeltus padarinius; [...]; 4) įstatymo viršenybės. Šis principas reiškia, kad įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą viešojo administravimo subjektams turi būti nustatyti laikantis šio įstatymo nustatytų reikalavimų, o viešojo administravimo subjektų veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus. Administraciniai sprendimai, susiję su asmenų teisių ir pareigų įgyvendinimu, visais atvejais turi būti pagrįsti įstatymais; [...]; 7) naujovių ir atvirumo permainingoms. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas turi ieškoti naujų ir veiksmingų būdų, kaip geriau spręsti problemas, išskylančias vykdant viešąjį administravimą, taip pat nuolat tobulinti savo veiklą taikydamas pažangiausius metodus, modelius, technologijas, priemones ar gerosios patirties pavyzdžius; [...].“

10 straipsnis – „1. Administracinius sprendimus priimti turi teisę tik viešojo administravimo subjektai, turintys šio įstatymo nustatyta tvarka jiems suteiktus įgaliojimus. [...]. 5. Administraciniame sprendime turi būti nurodyta: [...]; 5) administracinio sprendimo teisinis ir faktinis pagrindas ar kitos administraciniam sprendimui įtakos turėjusios aplinkybės; 6) administracinio sprendimo motyvai; 7) administracinio sprendimo apskundimo tvarka, nurodant konkrečią skundą nagrinėjančią instituciją ar įstaigą, skundo padavimo terminą ir teisės aktą, reglamentuojantį apskundimo tvarką; [...].“

6.3. *Piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymo* (toliau – Įstatymas):

1 straipsnis – „Šio įstatymo paskirtis – nustatyti piniginės socialinės paramos teikimo principus, finansavimo šaltinius, piniginę socialinę paramą gaunančių asmenų teises ir pareigas, taip pat piniginės socialinės paramos, teikiamos nepasiturintiems gyventojams, kai suaugęs asmenys yra išnaudoję visas kitų pajamų gavimo galimybes, rūšis, jų dydžius ir teikimo sąlygas. [...].“

5 straipsnis – „Piniginės socialinės paramos rūšys yra šios: 1) socialinė pašalpa; 2) būsto šildymo išlaidų, geriamojo vandens išlaidų ir karšto vandens išlaidų kompensacijos (toliau – kompensacijos).“

20 straipsnis – „6. Savivaldybės administracija gautą prašymą-paraišką piniginei socialinei paramai gauti užregistruoja prašymo-paraiškos pateikimo dieną ir prašymą-paraišką pateikusiam asmeniui įteikia informacinį lapelį. Jeigu pateikti ne visi reikiami dokumentai, informacija apie trūkstamus dokumentus įrašoma į informacinį lapelį. Piniginei socialinei paramai gauti trūkstami dokumentai pateikiami ne vėliau kaip per mėnesį nuo prašymo-paraiškos pateikimo dienos, išskyrus atvejus, kai pajamos piniginei socialinei paramai gauti apskaičiuojamos šio įstatymo 18 straipsnio 1 dalies 2 punkte nustatyta tvarka. Kai pajamos piniginei socialinei paramai gauti apskaičiuojamos šio įstatymo 18 straipsnio 1 dalies 2 punkte nustatyta tvarka, piniginei socialinei paramai gauti trūkstami dokumentai pateikiami ne vėliau kaip per 2 mėnesius nuo prašymo-paraiškos pateikimo dienos. Jeigu asmuo nustatytu laiku nepateikia trūkstamų dokumentų, savivaldybės administracija per 5 darbo dienas priima sprendimą neteikti piniginės socialinės paramos ir asmeniui gražina jo pateiktus dokumentus. [...].“

21 straipsnis – „14. Sprendimas dėl piniginės socialinės paramos skyrimo priimamas nurodant šio įstatymo 8 straipsnio 1 dalies sąlygą (sąlygas), kuriai (kurioms) esant paskirta piniginė socialinė parama, ne vėliau kaip per mėnesį nuo prašymo-paraiškos ir visų reikalingų dokumentų gavimo dienos savivaldybės mero nustatyta tvarka. 15. Prašymą-paraišką pateikęs asmuo apie priimtą sprendimą dėl piniginės socialinės paramos skyrimo ar neskyrimo yra informuojamas asmens prašyme-paraiškoje nurodytu informavimo būdu ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo sprendimo priėmimo dienos. Jeigu piniginė socialinė parama neskiriama, nurodoma neskyrimo priežastis ir šio sprendimo apskundimo tvarka. Pateikti dokumentai gražinami prašymą-paraišką pateikusiam asmeniui, o jo byloje paliekamos šių dokumentų kopijos. [...].“

25 straipsnis – „Piniginę socialinę paramą gaunantys nepasiturintys gyventojai privalo: 1) išnaudoti visas teisėtas kitų pajamų gavimo galimybes (sudaryti teismo patvirtintą sutartį dėl vaiko (įvaikio) materialinio išlaikymo, kreiptis dėl išmokų, mokamų pagal Lietuvos Respublikos vaikų išlaikymo išmokų įstatymą, kitų priklausančių išmokų ir (ar) pašalpų ir kita); 2) pagal Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos patvirtintą prašymo-paraiškos formą ir jos priedus pateikti visą ir teisingą informaciją, įrodančią bendrai gyvenančių asmenų arba vieno gyvenančio asmens teisę gauti piniginę

socialinę paramą, ir būtinus piniginei socialinei paramai gauti dokumentus; 3) per mėnesį pranešti apie materialinės padėties pasikeitimą ar atsiradusias aplinkybes, turinčias įtakos teisei į piniginę socialinę paramą arba piniginės socialinės paramos dydžiui; 4) savivaldybės administracijos reikalavimu deklaruoti turimą turtą (įskaitant gaunamas pajamas) *Gyventojų turto deklaravimo įstatymo* nustatyta tvarka; 5) sudaryti savivaldybių socialiniams darbuotojams ir (ar) kitiems savivaldybės administracijos direktoriaus įgaliotiems savivaldybės administracijos valstybės tarnautojams, savivaldybės administracijos darbuotojams galimybę tikrinti gyvenimo sąlygas, turimą turtą ir užimtumą; 6) Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka dalyvauti savivaldybės administracijos organizuojamoje visuomenei naudingoje veikloje; 7) dalyvauti savivaldybės administracijos parengtoje užimtumo didinimo programoje.“

6.4. *Vietos savivaldos įstatymo* (toliau – VSI):

6 *straipsnis* – „Savarankiškosios (Konstitucijos ir įstatymų nustatytos (priskirtos) savivaldybių funkcijos: [...]; 43) socialinės pašalpos ir kompensacijų, nustatytų Lietuvos Respublikos piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatyme, teikimas; [...]“.

15 *straipsnis* – „2. Išimtinė savivaldybės tarybos kompetencija: [...]; 30) sprendimų dėl kompensacijų tam tikroms vartotojų grupėms mokėjimo priėmimas, papildomos socialinės paramos, socialinių pašalpų ir kompensacijų skyrimo iš savivaldybės biudžeto tvarkos nustatymas, priedo fiziniam asmeniui (globėjui (rūpintojui) už vaiko globą (rūpybą) dydžio ir mokėjimo iš savivaldybės biudžeto tvarkos nustatymas; [...]“.

34 *straipsnis* – „1. Savivaldybės administracijos direktorius vadovauja savivaldybės administracijai. Jis yra įstaigos vadovas. Savivaldybės administracijos direktorius tiesiogiai ir asmeniškai merui atsako už įstatymų, įstatymų įgyvendinamųjų teisės aktų, Vyriausybės, savivaldybės tarybos, mero sprendimų įgyvendinimą savivaldybės teritorijoje jo kompetencijai priskirtais klausimais.[...]. 6. Savivaldybės administracijos direktorius: [...];2) organizuoja savivaldybės administracijos darbą, tvirtina savivaldybės administracijos struktūrinių padalinių ir savivaldybės administracijos filialų – seniūnijų – veiklos nuostatus, tvirtina savivaldybės administracijos, seniūnijų metinius veiklos planus ir kitus strateginio planavimo dokumentų įgyvendinimą detalizuojančius dokumentus ir kontroliuoja jų įgyvendinimą, atsako už vidaus administravimą savivaldybės administracijoje; [...]“.

7. Kiti teisės aktai

Klaipėdos rajono savivaldybės tarybos 2022 m. rugpjūčio 25 d. sprendimu Nr. T11-293 patvirtinto Materialinės paramos skyrimo ir mokėjimo tvarkos aprašo (toliau – Aprašas):

4 *punktas* – „Materialinė parama skiriama siekiant padėti bendrai gyvenantiems asmenims arba vienam gyvenančiam asmeniui, patekusiam į sunkią materialinę padėtį, sudėtingą situaciją, susidariusią dėl įvykusios nelaimės, asmens sveikatos sutrikimų ir kitais atvejais, kai jis yra išnaudojęs visus kitus galimus pajamų gavimo šaltinius bei artimųjų ir bendruomenės paramą. Materialinė parama neužtikrina ilgalaikio ekonominio ir socialinio saugumo, o tik padeda bendrai gyvenantiems asmenims ar vienam gyvenančiam asmeniui išgyventi sunkiomis materialinėmis sąlygomis.“

5 *punktas* – „Materialinė parama gali būti skiriama vieną kartą per kalendorinius metus. [...]“.

8 *punktas* – „Materialinė parama gali būti skiriama bendrai gyvenantiems asmenims ar vienam gyvenančiam asmeniui, įvertinus buitines sąlygas, socialinę padėtį ir kitas turinčias reikšmės aplinkybes, kai vidutinės pajamos vienam bendrai gyvenančiam asmeniui neviršija 2,5 VRP dydžio, vieno gyvenančio asmens - 3 VRP dydžio, šiais atvejais: [...]; kuro įsigijimo išlaidoms iš dalies kompensuoti, kai asmuo neturi teisės gauti šildymo išlaidų kompensacijos pagal Įstatymą - 1,5 VRP dydžio; [...]“.

10 *punktas* – „Socialinės paramos teikimo komisija turi teisę skirti ne didesnę, kaip 10 VRP dydžio materialinę paramą kitais, nei Tvarkos aprašo 8 punkte nurodytais atvejais, nevertinant bendrai gyvenančių asmenų ar vieno gyvenančio asmens pajamų.“

8. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (toliau – LVAT) praktika

8.1. „Teisėjų kolegija [...] pastebi, jog valdžios institucijų sistema yra sukurta taip, kad kiekviena institucija turi jos paskirtą atitinkančias priskirtas funkcijas, kompetenciją, kurių privalo laikytis. Pagal VAĮ viešojo administravimo subjektai savo veikloje, be kita ko, privalo vadovautis įstatymo viršenybės principu, reiškiančiu, kad šių subjektų įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą turi būti nustatyti įstatymuose, bei nepiktnaudžiavimo valdžia principu, reiškiančiu, kad viešojo administravimo subjektams draudžiama atlikti viešojo administravimo funkcijas neturint įstatymų suteiktų reikiamų įgaliojimų arba priimti administracinius sprendimus siekiant kitų, negu įstatymų nustatyta, tikslų (3 straipsnio 1, 4 punktai). Pagal viešojoje teisėje veikiančią teisėtumo principą viešojo administravimo subjektai privalo veikti tik įstatymo jiems suteiktų įgaliojimų ribose, o veikimas viršijant kompetencijos ribas (*ultra vires*) yra pagrindas viešojo administravimo subjekto aktą pripažinti neteisėtu“ (LVAT 2009 m. lapkričio 23 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A662-906/2009, 2010 m. spalio 22 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A756-1229/2010).

8.2. „Viešojoje teisėje veikiančys įstatymo viršenybės ir teisinio apibrėžtumo principai lemia tai, kad visi viešojo administravimo subjektai turi tik tokius įgalinimus, kurie jiems yra suteikti konkrečiomis teisės aktų nuostatomis, o plečiamas valdymo institucijų kompetencijos aiškinimas yra negalimas. Tokios institucijos, vykdydamos įstatymais joms priskirtą veiklą, privalo veikti tik taip, kaip numato teisės aktai, priešingu atveju būtų pažeistas viešojo administravimo subjektui taikytinas bendrojo draudimo principas – veikti taip, kaip nėra leidžiama. [...]“ (2018 m. vasario 26 d. nutartis administracinėje byloje Nr. P-5-50-502/2018).

8.3. „Konstitucinis Teismas akcentavo, kad Konstitucijos 52 straipsnio nuostatomis išreiškiama valstybės socialinė orientacija (socialinis pobūdis), o socialiniam aprūpinimui, t. y. visuomenės prisidėjimui prie išlaikymo tų savo narių, kurie dėl įstatymuose nustatytų svarbių priežasčių negali apsirūpinti iš darbo ir kitokių pajamų arba yra nepakankamai aprūpinti, pripažįstamas konstitucinės vertybės statusas; socialinės apsaugos priemonės išreiškia visuomenės solidarumo idėją ir padeda asmeniui apsaugoti nuo galimos socialinės rizikos (žr., pvz., 2010 m. gruodžio 14 d., 2014 m. balandžio 14 d. nutarimus). Pilietinėje visuomenėje solidarumo principas nepaneigia asmeninės atsakomybės už savo likimą, todėl socialinės apsaugos teisinis reguliavimas turi būti toks, kad būtų sudarytos prielaidos ir paskatos kiekvienam visuomenės nariui pačiam pasirūpinti savo gerove, o ne pasikliauti vien valstybės laiduojama socialine apsauga (2002 m. lapkričio 25 d., 2009 m. rugsėjo 2 d., 2014 m. liepos 3 d. nutarimai); socialinė parama neturi sudaryti prielaidų asmeniui pačiam nesiekti gauti didesnių pajamų, savo pastangomis neieškoti galimybių užtikrinti sau ir savo šeimai žmogaus orumą atitinkančias gyvenimo sąlygas, ji neturi virsti privilegija (2009 m. rugsėjo 2 d., 2014 m. liepos 3 d. nutarimai); abipusės asmens ir visuomenės atsakomybės pripažinimas yra svarbus užtikrinant socialinę darną, laiduojant asmens laisvę ir galimybę apsaugoti nuo sunkumų, kurių žmogus vienas nepajėgtų įveikti (1997 m. kovo 12 d., 2012 m. vasario 6 d., 2012 m. vasario 27 d. nutarimai). Taigi pagal Konstituciją įstatymų leidėjui kyla pareiga įstatymu nustatyti tokius socialinės paramos teikimo pagrindus ir sąlygas, socialinės paramos rūšis ir dydžius, kad būtų sudarytos prielaidos ir paskatos kiekvienam visuomenės nariui pagal išgales stengtis pirmiausia pačiam pasirūpinti savo ir savo šeimos gerove, prisidėti prie visos visuomenės gerovės (2013 m. vasario 7 d. nutarimas). [...].

Aiškindamas Konstitucijos 52 straipsnį, Konstitucinis Teismas yra konstatavęs, kad socialinės paramos santykių reguliavimas įstatymu yra viena svarbiausių konstitucinės teisės į socialinę paramą garantijų (2004 m. kovo 5 d., 2005 m. vasario 7 d. nutarimai). Konstitucijos 52 straipsnio formuluotė „valstybė laiduoja“ *inter alia* reiškia, kad įvairių rūšių socialinė parama garantuojama tiems asmenims ir tokiais pagrindais, kurie nustatyti įstatymuose (žr., pvz., 2002 m. balandžio 23 d., 2012 m. vasario 6 d. nutarimus). Atskiros socialinės paramos rūšys, asmenys, kuriems skiriama socialinė parama, socialinės paramos skyrimo ir mokėjimo pagrindai, sąlygos, dydžiai pagal Konstituciją gali būti nustatyti tik įstatymu (2004 m. kovo 5 d., 2014 m. balandžio 14 d. nutarimai).“ (LVAT administracinė byla Nr. eA-2791-629/2021).

8.4. „VAĮ 8 straipsnio nuostatos reiškia, jog akte turi būti nurodomi pagrindiniai faktai,

argumentai ir įrodymai, pateikiamas teisinis pagrindas, kuriuo viešojo administravimo subjektas rėmėsi priimdamas administracinį aktą; motyvų išdėstymas turi būti adekvatus, aiškus ir pakankamas. Ši teisės norma siejama su teisėtumo principu, pagal kurį reikalaujama, kad viešojo administravimo subjektai savo veikla nepažeistų teisės aktų, kad jų sprendimai būtų pagrįsti, o sprendimų turinys atitiktų teisės normų reikalavimus (LVAT 2022 m. rugsėjo 14 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-3401-556/2022). Taigi VAI 8 straipsnyje yra įtvirtintos bendro pobūdžio taisyklės, kurios keliamos, visų pirma, individualaus administracinio akto turiniui.“ (LVAT 2010 m. spalio 4 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A⁴³⁸-1116/2010).

8.5. „VAI 8 straipsnio 1 dalyje individualiam teisės aktui nustatyti reikalavimai laikytini gero administravimo principo atspindžiu (LVAT išplėstinės teisėjų kolegijos 2012 m. spalio 4 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A⁵⁰²-134/2012; LVAT 2015 m. rugsėjo 2 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-2760-492/2015). Šis principas įtvirtintas svarbiausiuose nacionalinio lygmens (žr. Lietuvos Respublikos Konstitucijos 5 straipsnio 3 dalies nuostatą, jog visos valdžios įstaigos tarnauja žmonėms) bei tarptautiniuose dokumentuose (Europos Sąjungos Pagrindinių teisių chartijos 41 straipsnyje ir kt.). Iš gero administravimo principo išplaukia, kad valstybės institucijos, priimdamos administracinius sprendimus, privalo dirbti rūpestingai ir veikti taip, kad administracinėje procedūroje būtų laikomasi visų teisės aktų nuostatų. Pagal gero administravimo principą valstybės institucijos turi vykdyti procedūrą nešališkai ir objektyviai.“ (LVAT išplėstinės teisėjų kolegijos 2012 m. spalio 4 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A⁵⁰²-134/2012, 2021 m. lapkričio 3 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. eA-2577-602/2021 ir kt.).

8.6. „Europos Sąjungos Pagrindinių teisių chartijoje nustatyta kiekvieno asmens teisė į gerą administravimą, kuri reiškia, kad institucijos reikalus turėtų tvarkyti nešališkai, teisingai ir per kiek įmanomai trumpesnę laiką (Pagrindinių teisių chartijos 41 str. 1 d.). Terminai suteikia stabilumo, aiškumo teisiniuose santykiuose. „Terminai sprendimo priėmimui yra skirti užtikrinti, kad administracinis procesas nebūtų pernelyg ilgai užtęsiamas, o viešojo administravimo subjektai įvykdytų jiems pavestą kompetenciją (LVAT 2013 m. spalio 8 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A602-1189-13/2013)“.

Tyrimo išvados

9. Pareiškėja skundžiasi Savivaldybės pareigūnų veiksmais (neveikimu), netinkamai išnagrinėjus prašymus dėl šildymo ir karšto vandens kompensacijos skyrimo. Pažymėtina, kad Savivaldybės sprendimų neskirti Pareiškėjai kompensacijos už būsto šildymą teisėtumą ir pagrįstumą įvertino AGK savo sprendimuose, AGK sprendimų vertinimas nepriskirtas Seimo kontrolierės kompetencijai. Seimo kontrolierė vertins ir pasisakys dėl pareigūnų veikslių (neveikimo) galimai netinkamai vykdant kompensacijos už būsto šildymą skyrimo Pareiškėjai procedūrą, t. y. ar nebuvo pažeista Pareiškėjos teisė į gerą viešą administravimą.

10. Apibendrinus pažymos 6–8 punktuose nurodytą teisinį reglamentavimą, teismų praktiką, konstatuotina:

10.1. Kiekviena viešojo administravimo institucija (tiriamu atveju Savivaldybė) yra saistoma bendrųjų, be kita ko, konstitucinių teisės principų (teisinės valstybės, valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, teisės viršenybės, draudimo diskriminuoti, asmenų lygybės prieš įstatymą, proporcingumo ir kt.) bei gero administravimo, atsakingo valdymo principų (teisėtumo, objektyvumo, nepiktnaudžiavimo valdžia, skaidrumo ir kt.). Viešojo administravimo institucijos, vykdydamos įstatymais joms priskirtą veiklą, privalo veikti tik taip, kaip numato teisės aktai, priešingu atveju būtų pažeistas viešojo administravimo subjektui taikytinas bendrojo draudimo principas – veikti taip, kaip nėra leidžiama.

10.2. Lietuvos Respublikos piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymas nustato piniginės socialinės paramos teikimo principus, finansavimo šaltinius, piniginę socialinę paramą gaunančių asmenų teises ir pareigas, taip pat piniginės socialinės paramos, teikiamos nepasiturintiems gyventojams, kai suaugę asmenys yra išnaudoję visas kitų pajamų gavimo

galimybes, rūšis, jų dydžius ir teikimo sąlygas. Įstatymo 5 straipsnyje nurodytos piniginės socialinės paramos rūšys: 1) socialinė pašalpa; 2) būsto šildymo išlaidų, geriamojo vandens išlaidų ir karšto vandens išlaidų kompensacijos (toliau – kompensacijos). Sprendimas dėl piniginės socialinės paramos skyrimo priimamas ne vėliau kaip per mėnesį nuo prašymo-paraiškos ir visų reikalingų dokumentų gavimo dienos savivaldybės mero nustatyta tvarka.

10.3. Pagal VSI, savivaldybė, vykdydama jai priskirtą savarankiškąją funkciją, teikia socialines pašalpas ir kompensacijas, nustatytas Įstatyme.

10.4. Pagal VSI, savivaldybės administracijos direktorius vadovauja savivaldybės administracijai. Savivaldybės administracijos direktorius organizuoja savivaldybės administracijos darbą, tvirtina savivaldybės administracijos struktūrinių padalinių ir savivaldybės administracijos filialų – seniūnijų – veiklos nuostatus, tvirtina savivaldybės administracijos, seniūnijų metinius veiklos planus ir kitus strateginio planavimo dokumentų įgyvendinimą detalizuojančius dokumentus ir kontroliuoja jų įgyvendinimą, atsako už vidaus administravimą savivaldybės administracijoje.

10.5. Remiantis teismų praktika, terminai sprendimui priimti yra skirti užtikrinti, kad administracinis procesas nebūtų pernelyg ilgai užtęsiamas, o viešojo administravimo subjektai įvykdytų jiems pavestą kompetenciją. Teismų praktikoje laikomasi pozicijos, kad viešojo administravimo subjektui praleidus įstatyme ar kitame teisės akte nustatytą administracinio sprendimo priėmimo terminą, galima konstatuoti viešojo administravimo subjekto neveikimą, ir tai suteikia teisę asmeniui ginti savo teises kreipiantis su skundu dėl neveikimo (pažymos 8.1, 8.6 papunkčiai).

11. Apibendrinus šio tyrimo metu nustatytas aplinkybes konstatuotina:

11.1. Šio tyrimo gautais duomenimis, Lietuvos administracinių ginčų komisijos Klaipėdos apygardos skyrius (toliau – AGK) išnagrinėjo Pareiškėjos du skundus dėl Savivaldybės 2023 m. gegužės 9 d. ir 2023 m. rugpjūčio 21 d. sprendimų dėl būsto šildymo išlaidų kompensavimo neskyrimo Pareiškėjai. AGK, išnagrinėjusi pirmąjį skundą, iš dalies patenkino Pareiškėjos skundą, panaikino Savivaldybės 2023 m. gegužės 9 d. sprendimą ir įpareigojo Savivaldybę dar kartą išnagrinėti Pareiškėjos prašymą. AGK, išnagrinėjusi antrąjį Pareiškėjos skundą, jį atmetė ir konstatavo, kad priimtas Savivaldybės 2023 m. rugpjūčio 21 d. sprendimas „iš esmės atitinka Viešojo administravimo įstatymo 10 straipsnio 5 dalies bendruosius reikalavimus, keliamus administraciniam sprendimui, yra teisėtas ir pagrįstas, todėl nėra pagrindo jo panaikinti.“ Taigi, klausimas dėl neskirtos Pareiškėjai paramos šildymui nuo 2022 m. spalio 1 d. išspręstas, Savivaldybės 2023 m. rugpjūčio 21 d. sprendimo teisėtumas ir pagrįstumas įvertintas, AGK sprendimas teismui neskųstas. Pažymėtina, kad AGK sprendimas skundžiamas tik teismui, todėl Seimo kontrolierė nevertins AGK priimtų sprendimų teisėtumo ir pagrįstumo, o tuo pačiu šiuo atveju ir Savivaldybės 2023 m. rugpjūčio 21 d. sprendimo (Pareiškėja prašo jį įvertinti) teisėtumo ir pagrįstumo, dėl kurio jau priimtas AGK sprendimas.

Vadovaujantis SKĮ (pažymos 6.1 papunktis), skundo tyrimas nutraukiamas, jeigu skundo tyrimo metu paaiškėja, kad skunde nurodytos aplinkybės nagrinėtinos kitoje institucijoje (AGK sprendimas skundžiamas tik teismui).

11.2. Pagal SKĮ, Seimo kontrolieriai tiria pareiškėjų skundus dėl pareigūnų biurokratizmo, piktnaudžiavimo ar kitaip pažeidžiamų žmogaus teisių ir laisvių viešojo administravimo srityje.

Šio tyrimo gautais duomenimis, AGK 2023 m. liepos 11 d. sprendime (šiuo sprendimu buvo panaikintas Savivaldybės 2023 m. gegužės 9 d. sprendimas neskirti Pareiškėjai paramos būsto šildymui) pasisakyta dėl Savivaldybės pareigūnų veiksmų (neveikimo) priimant sprendimą:

1) Pareiškėja 2022 m. lapkričio 8 d kreipėsi dėl būsto šildymo išlaidų kompensacijos skyrimo, Savivaldybė sprendimą priėmė tik 2023 m. gegužės 9 d, praėjus 6 mėnesiams nuo prašymo pateikimo;

2) Savivaldybei vykdant kompensacijos už būsto šildymą skyrimo procedūrą (vertinant pateiktus dokumentus) buvo susidariusi dviprasmiška informacija dokumentuose dėl Pareiškėjos pateiktų dokumentų: Pareiškėjai pateiktame informaciniame lapelyje pažymėta, kad Pareiškėja pateikė visus reikalingus dokumentus, tačiau Savivaldybės pateiktame prašymo priede prie dalies,

kurią pildo Savivaldybės administracijos darbuotojas, nurodyta, kad Pareiškėja nėra pateikusi visų dokumentų, motyvuoto paaiškinimo dėl tokios situacijos Savivaldybė nepateikė. AGK konstatavo, kad „Savivaldybės padaryti procedūriniai pažeidimai, nagrinėjant Pareiškėjos prašymą, užkirto Pareiškėjai teisę į kompensaciją.“

3) Savivaldybės sprendimas (2023 m. gegužės 9 d.) neatitinka VAĮ 10 straipsnio 5 dalies 5, 6 punktų, t. y. nenurodyta prašymo nagrinėjimo eiga, turėjusi įtakos sprendimo priėmimui.

Nustatyta, kad Savivaldybė sprendimą dėl Pareiškėjos prašymo skirti būsto šildymo kompensaciją priėmė praėjus 6 mėnesiams nuo dokumentų pateikimo (pagal Įstatymą sprendimas turi būti priimtas per vieną mėnesį nuo dokumentų pateikimo). Tokiais veiksmais buvo pažeista Pareiškėjos teisė į gerą viešąjį administravimą.

Vertinant nustatytas aplinkybes, svarbu pažymėti, kad terminai sprendimui priimti yra skirti užtikrinti, kad administracinis procesas nebūtų pernelyg ilgai užtęsimas, viešojo administravimo subjektui praleidus nustatytą administracinio sprendimo priėmimo terminą, galima konstatuoti viešojo administravimo subjekto neveikimą, ir tai suteikia teisę asmeniui ginti savo teises kreipiantis su skundu dėl neveikimo. Kritikuotinas Savivaldybės paaiškinimas, kad sprendimo priėmimo terminas praleistas dėl didelio krūvio, išaugusio prašymų paramai gauti skaičiaus. Įstatymų nustatytų terminų ir asmenų teisių į gerą viešą administravimą pažeidimas negali būti pateisinamas dideliu darbo krūviu. Informuota (pažymos 5.14 papunktis), kad keičiama prašymų pristatymo, nagrinėjimo ir vertinimo tvarka siekiant prašymus peržiūrėti ir priimti sprendimus per nustatytus terminus.

Viešojo administravimo subjektai savo veikloje privalo vadovautis teisėtumo principu, t. y. veikti taip, kad nepažeistų teisės aktų reikalavimų, sprendimai būtų pagrįsti, atitiktų teisės aktų reikalavimus. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad AGK panaikino Savivaldybės 2023 m. gegužės 9 d. sprendimą, nes jis neatitiko VAĮ 10 straipsnio (pažymos 6.2 papunktis) nuostatų reikalavimų, o jį priimant buvo padaryti procedūriniai pažeidimai (dviprasmiška informacija dokumentuose dėl Pareiškėjos pateiktų dokumentų). Individualus administracinis aktas paprastai turi būti toks, kad iš jo būtų galima suprasti visuomeninių santykių esmę, subjektus, dalyvaujančius šiuose santykiuose, kad būtų aiškus tų visuomeninių santykių teisinis kvalifikavimas. Visiškai nesilaikant minėtų nuostatų ar tai darant tik iš dalies, paprastai kyla pagrįsta abejonė dėl tokio administracinio akto teisėtumo bei pagrįstumo. Teismų praktikoje laikomasi pozicijos, kad individualiam teisės aktui nustatyti reikalavimai laikytini gero administravimo principo atspindžiu. Iš gero administravimo principo išplaukia, kad savivaldybės institucijos, priimdamos administracinius sprendimus, privalo dirbti rūpestingai ir veikti taip, kad administracinėje procedūroje būtų laikomasi visų teisės aktų nuostatų.

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 2000 m. birželio 30 d. nutarime yra pažymėjęs, kad „institucijos, pareigūnai turi saugoti, ginti žmogaus teises ir laisves; ypač svarbu, kad, vykdydami jiems patikėtas funkcijas, jie patys nepažeistų žmogaus teisių ir laisvių.“

Savivaldybės administracijos direktorius vadovauja Savivaldybės administracijai, organizuoja Savivaldybės administracijos darbą, atsako už vidaus administravimą Savivaldybės administracijoje. Jam teiktina rekomendacija dėl tinkamo darbo organizavimo.

11.3. Remiantis šio tyrimo gautais dokumentais, Savivaldybė informavo Pareiškėją žodžiu ir raštu (pažymos 5.8 papunktis) dėl galimybės kreiptis materialinės paramos kuro įsigijimo išlaidoms iš dalies kompensuoti. Nenustatyta, kad Savivaldybė Pareiškėjai siūlė kompensuoti išlaidas malkoms įsigyti (taip teigia Pareiškėja). Savivaldybė materialinę paramą kurui (kuras gali būti ne tik malkos, bet ir dujos, granulės ir kita) įsigyti teikia vadovaudamasi Aprašu (pažymos 7 punktą). Tačiau vis tik Seimo kontrolierė pažymi, jog Savivaldybės teikiama informacija turi būti aiški, suprantama ir dėl jos nekiltų dviprasmybių (pvz. tiriamu atveju, Pareiškėja suprato, kad jai siūloma materialinė parama už malkas), administracinio sprendimo individuali argumentacija turi būti suprantama (žinoma) ne tik viešojo administravimo subjektui, priimančiam sprendimą, bet ir asmeniui, kurio atžvilgiu jis priimamas.

Pažymėtina ir tai, kad Pareiškėjai buvo siūloma pateikti prašymą dėl būsto šildymui išlaidų kompensacijos skyrimo išimties tvarka pagal Klaipėdos rajono savivaldybės tarybos 2020 m. rugpjūčio 20 d. sprendimu Nr. T11-316 patvirtinto Piniginės socialinės paramos teikimo Klaipėdos rajono savivaldybėje tvarkos aprašo 5 skyriaus nuostatas („Sąlygos teisei į piniginę socialinę paramą

Įstatymo 23 straipsnio 3 dalyje nurodytais atvejais (išimties tvarka), atsižvelgiant seniūnijų socialinio darbo specialistų surašytą buities ir gyvenimo sąlygų patikrinimo aktą ir Seniūnijos piniginės paramos teikimo komisijos protokolą, kai vienas gyvenantis asmuo arba bendrai gyvenantys asmenys vykdo Įstatymo 25 straipsnyje nustatytas pareigas ir atitinka kitus Įstatyme ir Apraše nustatytus reikalavimus piniginei socialinei paramai gauti“). Pareiškėja nepateikė prašymo nei dėl materialinės paramos kurui įsigyti, nei dėl būsto šildymo išlaidų kompensacijos skyrimo išimties tvarka.

Pažymėtina ir tai, kad Savivaldybė, vadovaudamasi Ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo nuostatomis (pažymos 5.7 papunktis) ir siekdama ginčą išspręsti taikiu būdu sudarant taikos sutartį, siūlė Pareiškėjai atvykti ir aptarti taikaus ginčo sprendimo būdus, pakartojosi siūlymą dėl materialinės paramos kurui įsigyti. Pareiškėja neatvyko į Savivaldybę.

Teigtina, kad pagal kompetenciją Savivaldybė ėmėsi veiksmų, kad Pareiškėja galėtų kreiptis dėl paramos.

12. Apibendrinus pirmiau padarytas išvadas, konstatuotina, kad:

12.1. vadovaujantis 17 straipsnio 1 dalies 6 punktu ir 4 dalimi (skundo tyrimas nutraukiamas, jei tyrimo metu paaiškėja, kad skundą nagrinėti tikslinga kitoje institucijoje ar įstaigoje), Pareiškėjos Skundo dalies dėl Savivaldybės pareigūnų sprendimo neskirti kompensacijos už būsto šildymą teisėtumo ir pagrįstumo, tyrimas nutrauktinas;

12.2. vadovaujantis SKĮ 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, ir nustatius, kad Savivaldybė pažeidė Pareiškėjos teisę į gerą viešąjį administravimą (terminų sprendimui priimti nesilaikymas, sprendimo priėmimo procedūros pažeidimas, reikalavimų individualiam teisės aktui (sprendimui) nesilaikymas), ši Pareiškėjos Skundo dalis dėl Savivaldybės pareigūnų veiklos (neveikimo) pripažintina pagrįsta.

13. Atkreiptinas Pareiškėjos dėmesys:

13.1. Konstitucinis Teismas savo nutarimuose (pažymos 8.3 papunktis) ne kartą yra pasisakęs, jog „socialinės apsaugos teisinis reguliavimas turi būti toks, kad būtų sudarytos prielaidos ir paskatos kiekvienam visuomenės nariui pačiam pasirūpinti savo gerove, o ne pasikliauti vien valstybės laiduojama socialine apsauga; socialinė parama neturi sudaryti prielaidų asmeniui pačiam nesiekti gauti didesnių pajamų, savo pastangomis neieškoti galimybių užtikrinti sau ir savo šeimai žmogaus orumą atitinkančias gyvenimo sąlygas, ji neturi virsti privilegija.“ Todėl teisės aktais nustatyti tokie socialinės paramos teikimo pagrindai ir sąlygos, socialinės paramos rūšys ir dydžiai, kad būtų sudarytos prielaidos ir paskatos kiekvienam visuomenės nariui pagal išgales stengtis pirmiausia pačiam pasirūpinti savo ir savo šeimos gerove, prisidėti prie visos visuomenės gerovės.

13.2. Savivaldybė gali pradėti administracinę procedūrą dėl sprendimo (paramai, pašalpai ar kita) priėmimo tik turėdama suinteresuoto asmens prašymą, o sprendimą priimti – tik įvertinusi pateiktus ir savivaldybėje turimus dokumentus.

13.3. Jeigu Pareiškėja mano, kad dėl Savivaldybės neteisėto neveikimo / veiksmų Pareiškėja patyrė žalą, ji turi teisę kreiptis į teismą dėl žalos atlyginimo, kadangi tik teismas gali nustatyti žalos faktą ir jos dydį ir ją priteisti.

13.4. Konstitucinis Teismas 2004 m. gruodžio 13 d. nutarime išaiškino, kad Seimo kontrolieriai pagal Konstitucijos 5 straipsnio 1 dalį nėra priskiriami nei įstatymų leidžiamajai, nei vykdomajai, nei teisminei valdžiai. Taigi, Seimo kontrolierius nėra įgaliotas atlikti viešąjį administravimą (priimti administracinius sprendimus, kontroliuoti įstatymų ir administracinių sprendimų įgyvendinimą, administruoti viešųjų paslaugų teikimą) ir / arba vykdyti teisingumą. Seimo kontrolierius negali atlikti to, ką pagal teisės aktus yra įgalioti atlikti atitinkami viešojo administravimo subjektai. Pažymėtina ir tai, kad Seimo kontrolieriai negali įpareigoti viešojo administravimo subjekto priimti atitinkamą sprendimą ar jo nepriimti. Seimo kontrolieriai teikia rekomendacijas (siūlymus).

SEIMO KONTROLIERĖS SPRENDIMAI

14. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė nusprendžia X Skundo dalies tyrimą dėl Klaipėdos rajono savivaldybės administracijos pareigūnų sprendimo neskirti kompensacijos už būsto šildymą teisėtumo ir pagrįstumo, tyrimas nutrauktinas.

15. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė nusprendžia X Skundo dalį dėl Klaipėdos rajono savivaldybės administracijos pareigūnų veiksmų (neveikimo) pažeidus teisę į gerą viešą administravimą pripažinti pagrįstu.

SEIMO KONTROLIERĖS REKOMENDACIJA

16. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 17 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė *Klaipėdos rajono administracijos direktoriui* rekomenduoja informuoti, kokių papildomų priemonių buvo imtasi, kad ateityje darbas būtų organizuojamas taip, kad nebūtų pažeidžiamos asmenų teisės į gerą viešąjį administravimą (būtų laikomasi nustatytų terminų, asmenys būtų laiku ir tinkamai informuojami apie trūkstamų dokumentų pateikimą, administraciniai sprendimai būtų aiškūs, motyvuoti, atitiktų kitus reikalavimus).

Prašoma apie rekomendacijų nagrinėjimo rezultatus Seimo kontrolierę informuoti Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta tvarka, t. y. ne vėliau kaip per 30 dienų nuo siūlymų (rekomendacijų) gavimo dienos.

Seimo kontrolierė

Milda Vainiutė